

University of Groningen

Algemene Inleiding op de Wet Bibob

Van den Berg, Anita; Tollenaar, Albertjan; Veldhuis, Reimer

Published in:
Beoordelen van integriteit met de Wet Bibob

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2009

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Van den Berg, A., Tollenaar, A., & Veldhuis, R. (2009). Algemene Inleiding op de Wet Bibob. In *Beoordelen van integriteit met de Wet Bibob* (7 redactie, blz. 9-18). (Jonge VAR reeks; Nr. 7). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Algemene inleiding op de Wet Bibob

Mr. A.E.M. van den Berg, mr. A. Tollenaar en mr. drs. R.W. Veldhuis

1	Inleiding	II
2	Achtergrond van het wetsvoorstel	II
3	Wetsystematiek	12
3.1	Integriteit als weigeringsgrond	12
3.1.1	Feiten en omstandigheden	13
3.1.2	Aard van de relatie	14
3.1.3	Evenredigheid en proportionaliteit	14
3.1.4	Strafbare feiten ter verkrijging van de beschikking	15
3.2	Toepassingsbereik van de Wet Bibob	15
3.3	Advisering door Bureau Bibob	16
3.4	Inlichtingenplicht	16
4	Kritiek en vraagpunten bij de Wet Bibob	17

Algemene inleiding op de Wet Bibob

Mr. A.E.M. van den Berg, mr. A. Tollenaar & mr. drs. R.W. Veldhuis

I Inleiding

In de jaren negentig van de vorige eeuw groeide het besef dat de overheid haar grip op de straat aan het verliezen was. Dit werd in belangrijke mate veroorzaakt door een verdergaande professionalisering van de criminaliteit, met name in de grote steden.¹ De overheid kon hier nauwelijks een adequaat middel tegenover zetten. Sterker nog: soms verkeerde de overheid ongewild in de positie waarin zij de criminele activiteiten ondersteunde. Bijvoorbeeld door een vergunning te verlenen, of door een opdracht te gunnen aan een partij met criminele antecedenten. Deze vermenging van de onder- en bovenwereld vormt uiteindelijk een bedreiging voor de integriteit van de overheid zelf.²

De Wet Bibob is bedoeld als een van de instrumenten om dit probleem aan te pakken. In deze wet wordt gekozen voor een bestuursrechtelijke aanpak, naast het bestaande strafrechtelijke instrumentarium. Op grond van deze wet kan het bestuursorgaan beschikkingen weigeren of intrekken, indien gevaar bestaat dat deze worden gebruikt voor criminele activiteiten. In dit algemene deel wordt, vooruitlopend op de drie preadviezen, de aanleiding van deze wet en de wetsystematiek globaal beschreven. Deze beschrijving mondt uit in een aantal vragen en aandachtspunten, die in de afzonderlijke preadviezen worden behandeld.

2 Achtergrond van het wetsvoorstel

Dat de bestuurlijke preventieve aanpak een bruikbaar instrument kan zijn in de strijd tegen criminaliteit, werd voor het eerst benadrukt in de nota 'De georganiseerde criminaliteit in Nederland, Dreigingsbeeld en plan van aanpak'.³ De aanpak van criminaliteit vergt de inzet van alle overheidsinstanties:

1 Zie: Parlementaire Enquêtecommissie Opsporingsmethoden (onderzoeksgroep Fijnaut), Georganiseerde criminaliteit in Nederland, 's-Gravenhage: Sdu Uitgevers 1996, p. 148, waarin wordt beschreven hoe de onderwereld sommige binnenstedelijke gebieden in zijn greep houdt. De rapporten zijn ook gepubliceerd als kamerstukken: Kamerstukken II 1995/96, 24 072.

2 I.C. Dales, 'Om de integriteit van het openbaar bestuur' en 'Grenzen aan politieke en ambtelijke verantwoordelijkheid', in: L.W.J.C. Huberts, *Machtsbederf ter discussie. Bijdragen aan het debat over bestuurlijke integriteit*, Amsterdam: VU Uitgeverij 1992, p. 7-19.

3 Kamerstukken II 1992/93, 22 838, nr. 2.

‘Het is immers onbevredigend [...] dat de overheid enerzijds veel tijd, energie en geld steekt in de opsporing en vervolging van criminaliteit, en anderzijds het risico loopt ongewild direct of indirect criminele organisaties en activiteiten te faciliteren. Dit tast de geloofwaardigheid van de overheid aan en levert risico’s op voor de integriteit van het overheidsapparaat.’⁴

Tegelijkertijd werd geconcludeerd dat het instrumentarium waarmee het bestuur zich zou kunnen beschermen tegen ongewilde facilitering van criminele activiteiten, tekortschoot. Struiksma & Michiels concludeerden in hun in 1994 uitgebrachte inventarisatie van de bestuurlijke mogelijkheden, dat voor de bestrijding van criminaliteit nieuwe weigerings- en intrekkingsgronden noodzakelijk waren.⁵ In dit advies wordt tevens gepreludeerd op de oprichting van een onderzoeksbureau dat moet onderzoeken of voldaan is aan deze weigerings- en intrekkingsgronden.⁶

In 1996 kreeg het onderwerp een nieuwe impuls door het onderzoek van de parlementaire enquêtecommissie Opsporingsmethoden, beter bekend als de Commissie-Van Traa. In het rapport ‘Inzake Opsporing’ onderkent de commissie het probleem van de ongewilde facilitering van criminele organisaties en onderschrijft zij het belang van de bestuurlijke aanpak. Een van de aanbevelingen van de commissie betreft het ontwikkelen van een nieuw wettelijk instrument voor het gebruik van criminele informatie ten behoeve van bestuurlijke rechtshandhaving, met name in de sectoren waarvan is vastgesteld dat deze gevoelig zijn voor criminele activiteiten.⁷ Tegen deze achtergrond ontstond het wetsvoorstel ‘Bevordering integere besluitvorming openbaar bestuur (Bibob)’,⁸ dat uiteindelijk op 18 oktober 2002 inwerking trad onder hetzelfde acroniem, maar met een nieuwe naam: de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen openbaar bestuur.⁹

3 Wetsystematiek

3.1 Integriteit als weigeringsgrond

De kern van de Wet Bibob bestaat uit de weigerings- en intrekkingsgrond, beschreven in artikel 3. Op grond van het eerste lid van die bepaling kan een beschikking worden geweigerd of ingetrokken, indien een ‘ernstig gevaar’ bestaat dat de beschikking mede zal worden gebruikt om voordelen uit gepleegde strafbare feiten te benutten (onder a) of om strafbare feiten te plegen (onder b). De beschikking

4 Kamerstukken II 1992/93, 22 838, nr. 2, p. 12.

5 J. Struiksma & F.M.C.A. Michiels, *Gewapend bestuursrecht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1994, p. 69 e.v.

6 J. Struiksma & F.M.C.A. Michiels, *Gewapend bestuursrecht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1994, p. 67-68.

7 Kamerstukken II 1995/96, 24 072, nrs. 10, 11 en 14.

8 Kamerstukken II 1999/2000, 26 883, nr. 1.

9 De naam van het wetsvoorstel is gewijzigd naar aanleiding van het advies van de Raad van State omdat ten onrechte de suggestie gewekt zou worden dat de eigen integriteit van het bestuur bevorderd wordt. De Wet Bibob ziet echter op de relationele integriteit, waarbij het gaat om de relatie tussen het openbaar bestuur en derden (Kamerstukken II 1999/2000, 26 883, B).

kan verder worden geweigerd of ingetrokken als er een redelijk vermoeden is dat ter verkrijging van de beschikking een strafbaar feit is gepleegd (zesde lid).¹⁰

3.1.1 Feiten en omstandigheden

Artikel 3 geeft richting aan de wijze waarop de mate van gevaar moet worden vastgesteld. In de eerste plaats moet worden bezien of sprake is van feiten en omstandigheden die erop wijzen of redelijkerwijs doen vermoeden dat de betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten. Uit deze formulering blijkt dat hierbij niet alleen strafrechtelijke veroordelingen een rol spelen, maar dat ook vermoedens kunnen worden meegewogen. De vermoedens moeten wel gebaseerd zijn op concrete indicaties dat de betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten.¹¹ Die concrete indicaties kunnen blijken uit politionele of justitiële gegevens maar ook andere (openbare) informatie kan bijdragen aan het oordeel of sprake is van een ernstige mate van gevaar.

Het tweede en het derde lid van artikel 3 stellen enkele grenzen aan het soort strafbare feiten dat kan worden meegewogen. Gaat het om het gevaar dat een beschikking zal worden gebruikt voor het benutten van crimineel geld (de a-grond), dan kunnen alleen strafbare feiten een rol spelen die gericht waren op het behalen van financieel voordeel. Voorbeelden van dergelijke feiten zijn faillissement- of (belasting)fraude, diefstal, heling, verduistering en drugshandel.¹²

Bij het inschatten van de mate van gevaar dat de beschikking mede zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen (de b-grond), moet het gaan om strafbare feiten die samenhangen met de activiteiten waarop de (aangevraagde) beschikking ziet. De omstandigheid dat de betrokkene in het verleden is veroordeeld voor bijvoorbeeld smaad of laster maakt het niet aannemelijker dat de betrokkene – met gebruikmaking van een vergunning – opnieuw strafbare feiten zal plegen. Dergelijke strafbare feiten blijven bij de beoordeling van de beschikking op grond van de Wet Bibob buiten beschouwing.

Uit artikel 3 kan verder worden afgeleid dat niet alle feiten en omstandigheden even zwaar wegen. Voor zover sprake is van ‘vermoedens’ dat met de beschikking criminele voordelen worden benut of criminele activiteiten zullen worden verricht, moet de ernst van die vermoedens nadrukkelijk worden meegewogen bij het vaststellen van de mate van gevaar. Verder moet ingeval van de weigeringsgrond als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder a, aandacht worden besteed aan de omvang van het financieel voordeel dat door de gepleegde strafbare feiten is of zal worden behaald. Bij het schatten van het risico dat de beschikking mede zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen, moet bovendien het aantal van de gepleegde feiten worden meegewogen.

¹⁰ Voor de leesbaarheid zal in het vervolg gesproken worden van de mogelijkheid om een beschikking te weigeren. Daaronder moet dan ook de intrekkingmogelijkheid worden begrepen.

¹¹ Kamerstukken 1999/2000, 26 883, nr. 3, p. 62.

¹² Hierbij is wel van belang dat aannemelijk is dat het voordeel uit criminele activiteiten nog aanwezig is en niet al in de strafrechtelijke procedure is ontnomen.

3.1.2 Aard van de relatie

Bij de vaststelling van de mate van gevaar is de aard van de relatie tussen de betrokkene en de (vermoedelijk) gepleegde strafbare feiten van belang. Eén van de bijzondere kenmerken van de Wet Bibob is dat ook de strafbare feiten die zijn gepleegd door (rechts)personen uit de zakelijke omgeving van de betrokkene een rol kunnen spelen bij de beoordeling van diens integriteit. Ingevolge artikel 3, vierde lid onder b, staat een betrokkene ook in relatie met de door een rechtspersoon gepleegde strafbare feiten indien hij leiding geeft of heeft gegeven aan die rechtspersoon dan wel over deze rechtspersoon zeggenschap heeft of heeft gehad. Dit is ook het geval indien de betrokkene vermogen verschaft of heeft verschaft aan de rechtspersoon.¹³ Min of meer hetzelfde geldt indien een natuurlijk persoon uit de zakelijke omgeving van de betrokkene strafbare feiten heeft gepleegd. Geeft of gaf die ander leiding aan of heeft hij zeggenschap (gehad) over de betrokkene, dan staat de betrokkene in relatie met die strafbare feiten. En ook als de ander vermogen heeft verschaft of in een zakelijk samenwerkingsverband met hem staat, kunnen de strafbare feiten van die ander aan de betrokkene worden tegengeworpen.¹⁴

3.1.3 Evenredigheid en proportionaliteit

Indien de mate van gevaar is vastgesteld, dan zal het bestuursorgaan moeten beslissen of de mate van gevaar een weigering van de beschikking kan rechtvaardigen. Deze eis van evenredigheid is nadrukkelijk neergelegd in het vijfde lid van artikel 3 waarin is bepaald dat een weigering slechts mag plaatsvinden indien deze evenredig is met de mate van gevaar. Voor de toepassing van de weigeringsgrond in artikel 3, eerste lid, onder b is bovendien van belang dat de weigering evenredig is met de ernst van de feiten die mogelijk met gebruikmaking van de vergunning zullen worden gepleegd.¹⁵

In de rechtspraak wordt deze evenredigheidstoets zo uitgelegd dat het bestuursorgaan een afweging moet maken tussen de financiële belangen van de betrokkene enerzijds en de gevolgen van het verlenen van de begunstigende beschikking anderzijds. In de jurisprudentie blijkt de in artikel 3, vijfde lid voorgeschreven toets echter weinig toe te voegen aan de criteria op grond waarvan de mate van gevaar moet worden vastgesteld. Wordt eenmaal vastgesteld dat sprake is van een ernstige mate van gevaar, dan wordt een weigering al snel evenredig geacht.¹⁶ Dit kan anders zijn indien de weigering is gebaseerd op artikel 3, eerste lid, onder b en de weigering gebaseerd is op relatief onschuldige strafbare feiten. Ingeval geen sprake is van een ernstige mate van gevaar, kan het bestuursorgaan op grond van

¹³ Het gaat hier om de rechtspersoon in de zin van art. 51 Sr.

¹⁴ Zie bijvoorbeeld ABRs 24 oktober 2007, LjN BB6298 (vermogen verschaffen) en ABRs 22 november 2006, Gst 2007, 7271/44 m.nt. A.E.M. van den Berg & P.C.M. Heinen (zakelijk samenwerkingsverband).

¹⁵ Voor het bestaan van een ernstige mate van gevaar is overigens niet vereist dat sprake is van georganiseerde (zware) criminaliteit, zie: Kamerstukken II 1999/2000, 26 883, nr. 3, p. 22. Zie ook Vzr. Rb. Den Haag 21 maart 2005, LjN AT2983.

¹⁶ Zie bijvoorbeeld ABRs 24 oktober 2007, LjN BB6298, Rb. Den Haag 2 maart 2006, LjN AZ9233 en Vzr. Rb. Utrecht 14 juli 2006, LjN AY3932. Zie voor een uitgebreidere toets Rb. Roermond 25 juli 2007, LjN BB1349.

art. 3, zevende lid als alternatief aan de beschikking voorschriften verbinden die zijn gericht op het wegnemen of beperken van het gevaar.

3.1.4 Strafbare feiten ter verkrijging van de beschikking

Buiten het gevaar van misbruik van de beschikking kan een aanvraag op grond van het zesde lid van artikel 3 Wet Bibob ook worden geweigerd indien een redelijk vermoeden bestaat dat ter verkrijging van de beschikking een strafbaar feit is gepleegd. De strafbare feiten waaraan hierbij kan worden gedacht zijn delicten als omkoping, bedreiging of valsheid in geschrift. De reikwijdte van deze weigeringsgrond is evenwel beperkt. De feiten en omstandigheden die doen vermoeden dat een dergelijk strafbaar feit is gepleegd, moeten worden bezien in het licht van het uitgangspunt van de Wet Bibob dat voorkomen moet worden dat de overheid criminele activiteiten faciliteert. Niet elke onjuiste verstrekking van gegevens in het kader van de aanvraag levert een strafbaar feit op dat een weigering kan rechtvaardigen.¹⁷ Noodzakelijk lijkt dat het strafbare feit is gepleegd met het oogmerk de toepassing van het Bibob-instrumentarium te frustreren. Tot slot geldt ook hier dat de weigering evenredig moet zijn met de ernst van de vermoedens en de ernst van het strafbare feit.

3.2 Toepassingsbereik van de Wet Bibob

De weigeringsgrond uit de Wet Bibob is van toepassing op een aantal in de wet genoemde vergunningen, subsidies en overheidsopdrachten. De wetgever heeft de reikwijdte van de wet afgestemd op de sectoren waarvan het risico op criminele activiteiten als groot wordt beschouwd.¹⁸ Het gaat dan meer in het bijzonder om de milieu-, de transport-, de bouw- en horecasector, alsmede bedrijven waarin verdovende middelen worden geproduceerd, verwerkt of verhandeld.¹⁹ Op grond van deze overweging is de Wet Bibob in ieder geval van toepassing op vergunningen en ontheffingen op grond van de Drank- en Horecawet, de Opiumwet, de Wet goederenvervoer over de weg, de Wet personenvervoer 2000, de Wet milieubeheer, de Woningwet en de Telecommunicatiewet (art. 1 onder c Wet Bibob). Daarnaast kan het Bibob-instrumentarium op grond van artikel 7 Wet Bibob worden toegepast bij gemeentelijke vergunningen die op grond van een verordening verplicht zijn gesteld. Hierbij kan vooral worden gedacht aan de exploitatievergunningen voor een horeca-inrichting, coffeeshops en seksinrichtingen.

Voor subsidies geldt dat de toepasbaarheid van deze wet moet zijn geregeld in de regeling op grond waarvan de subsidie kan worden verleend (art. 6 Wet Bibob). Indien deze subsidieregeling niet bij wet of algemene maatregel van bestuur is ge-

¹⁷ ABRs 3 januari 2007, Gst 2007, 7273, 60 m.nt. A.E.M. van den Berg & P.C.M. Heinen.

¹⁸ Deze 'risicosectoren' worden benoemd in het onderzoek van de Parlementaire Enquêtecommissie Opsporingsmethoden (onderzoeksgroep Fijnaut), Deelonderzoek II: Branches, 's-Gravenhage: Sdu Uitgevers 1996, p. 5 e.v.

¹⁹ Kamerstukken II 1999/2000, 26 883, nr. 3, p. 21. De selectie van de vergunningen waarop het Bibob-instrumentarium kan worden toegepast, is ontleend aan het rapport van de Parlementaire Enquêtecommissie Opsporingsmethoden.

regeld, is daarvoor goedkeuring vereist van de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken.

Ook overheidsopdrachten, waarbij de overheid als rechtspersoon een overeenkomst sluit met een aannemer, leverancier of dienstverlener, in door de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken aangewezen sectoren, staan bloot aan een beoordeling op grond van de Wet Bibob (art. 5 Wet Bibob). Als sectoren worden in artikel 3 van het Besluit Bibob²⁰ ‘de bouw’, ‘de informatie- en communicatietechnologie’ en ‘het milieu’ genoemd. Hoewel de aanbestedende diensten in beginsel de keuze hebben om de integriteit van de contractanten te beoordelen, dienen de departementale diensten die opdrachten verstrekken namens de ministers op grond van de Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in Bibob-sectoren²¹ de integriteit van gegadigden en hun onderaannemers te onderzoeken, indien althans de overheidsopdracht een waarde heeft die gelijk is aan of hoger is dan de Europese drempelbedragen.

3.3 Advisering door Bureau Bibob

De Wet Bibob regelt niet alleen de bevoegdheid om beschikkingen te weigeren of in te trekken, maar ook de wijze waarop het bestuursorgaan de benodigde informatie dient te verzamelen. Artikel 30 Wet Bibob schrijft voor welke informatie het bestuursorgaan tenminste moet verzamelen alvorens de integriteit van de betrokkene te beoordelen. De informatie die wordt verkregen, kan aanleiding zijn voor het bestuursorgaan om advies te vragen aan het Bureau Bibob. Dit Bureau, dat zijn grondslag vindt in artikel 8 Wet Bibob, heeft onder meer als taak advies uit te brengen over de mate van gevaar of de ernst van de feiten en omstandigheden als bedoeld in artikel 3 Wet Bibob. Het Bureau beschikt voor deze taak over de mogelijkheid om gesloten informatiebronnen te raadplegen, waaronder bijvoorbeeld gegevens die verwerkt worden door het Openbaar Ministerie inzake een opsporingsonderzoek. Andere bronnen die kunnen worden geraadpleegd zijn bijvoorbeeld: de Belastingdienst FIOD-ECD, Immigratie- en Naturalisatiedienst, Centrale Justitiële Documentatie, het Meldpunt ongebruikelijke transacties, de Arbeidsinspectie en de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst en gegevens van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen en de Sociale verzekeringsbank (zie art. 27 Wet Bibob).

3.4 Inlichtingenplicht

Uit het voorgaande blijkt dat de informatie die afkomstig is van de betrokkene, van groot belang is om de integriteit van de betrokkene te kunnen beoordelen. Zonder die informatie is het lastig voor het Bureau om adequaat de bronnen te raadplegen. Het belang van medewerking door de betrokkene, wordt benadrukt door de inlichtingenplicht uit artikel 4 Wet Bibob. Dit artikel bepaalt dat de weigering om informatie te verstrekken, wordt aangemerkt als een ernstig gevaar als bedoeld in

²⁰ Stb. 2003, 180.

²¹ Stcrt. 2004, 40, p. 15.

artikel 3 Wet Bibob. Een betrokkene moet dus reageren op een informatieverzoek van het bestuursorgaan of van het Bureau, indien hij niet zijn beschikking of overheidsopdracht wil riskeren.

Uit de jurisprudentie blijkt dat dit artikel met de nodige terughoudendheid moet worden toegepast, gelet op de ingrijpende consequenties van de constatering dat informatie is geweigerd. Alleen bij een doelbewuste weigering, kan artikel 4 Wet Bibob als grondslag dienen voor de weigering van de beschikking. Indien de betrokkene wel informatie verstrekt, alleen niet volledig, of niet de juiste informatie geeft, dan is het voor het bestuursorgaan minder eenvoudig om te concluderen dat sprake is van de weigering als bedoeld in artikel 4, op grond waarvan de beschikking zou moeten worden geweigerd.²²

4 Kritiek en vraagpunten bij de Wet Bibob

Hoewel het belang van het tegengaan van ongewilde facilitering van criminele activiteiten door de overheid algemeen wordt onderschreven, is het wetsvoorstel in de juridische literatuur niet onverdeeld positief ontvangen. Ook tijdens de parlementaire behandeling werd van verschillende zijden kritiek geuit. De kwalificaties die werden gebruikt, varieerden van 'niet noodzakelijk in een democratische samenleving' tot een 'geforceerd wetgevingsproduct', en van 'gewogen en te licht bevonden' tot 'een bestuursrechtelijk wangedrocht'.²³

Wanneer men de kritiek globaal categoriseert, dan richt deze kritiek zich enerzijds op de noodzaak, de uitvoerbaarheid en de effectiviteit van het instrument. Het bestuursrecht zou niet geschikt zijn om strafrechtelijke doelen te dienen. Het bestuursorgaan lijkt een 'crimefighter' te worden, terwijl het daartoe de middelen en de kennis ontbeert. Bovendien krijgt het bestuursorgaan een zeer ingrijpend instrument tot zijn beschikking, dat een zware inbreuk maakt op de privacy van betrokkenen, terwijl er minder ingrijpende alternatieven voor handen zouden zijn. Om deze kritiek te kunnen beoordelen is kennis noodzakelijk over de toepassing van de Wet Bibob door bestuursorganen. In het preadvies van Tollenaar wordt de bestuurlijke praktijk in kaart gebracht en getoetst aan oorspronkelijke uitgangspunten van de wetgever.

Kritiek van een andere orde richt zich op de rechtsbescherming en op de kring van (rechts)personen naar wie op grond van de Wet Bibob onderzoek kan worden gedaan. Een bijzonder probleem hierbij vormt de advisering door het Bureau Bibob

22 ABRS 27 februari 2008 (Groningen), AB 2008, 182 m.nt. Vermeer, JB 2008/78 m.nt. M.O.-V, Gst 7297/69 m.nt. A.E.M. van den Berg & P.C.M. Heinen.

23 Achtereenvolgens: NJCM, NJCM-commentaar op het concept wetsvoorstel Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB) (Kamerstukken II, 26 883), NJCM-Bulletin, 2001 (2), p. 261-268; T.J. van der Reijt, De Wet BIBOB; de aanstaande praktisering van een geforceerd wetgevingsproduct, Gst. 2003, 7186, p. 285-295; M. van Stratum & U. van de Pol, Screening op integriteit: BIBOB gewogen en te licht bevonden, NJB 1999 (42), p. 1965-1973 en M.B. Koetsier, De Wet BIBOB, een bestuursrechtelijk wangedrocht, NTB 2001 (3), p. 59-65. Zie voor meer kritische kanttekeningen: S.C. Brackmann & N.A.M. Geraedts, Wet BIBOB. De haken en ogen voor overheid en burger', Bouwrecht, 2003/10, p. 849-857; J. Struiksma, 'BIBOB: voltrefter of afzwaai?', NTB 2000 (9), p. 265-270; R.G.T. Bleeker, De Wet BIBOB, Bouwrecht 2003 (2), p. 90-97; J. Snoep & J.J.A.W. Plomp, De Wet BIBOB: integriteitsinstrument of risicofactor?, NTB 2003 (8/9), p. 270-278.

en de mate waarin het bestuursorgaan zijn besluitvorming op dat advies kan en mag baseren. Veldhuis gaat in zijn preadvies in op de vraag of het systeem van de Wet Bibob voldoet aan de eisen die in het algemeen aan advisering kunnen worden gesteld.

Een derde type kritiek richt zich op de reikwijdte van de Wet Bibob. Nu enige jaren ervaring is opgedaan met de wet doemt de vraag op of niet ook andere sectoren, die aantoonbaar bevattelijk zijn voor criminele activiteiten, onder de reikwijdte van de Wet Bibob zouden moeten worden gebracht. Hierbij kan met name worden gedacht aan de vastgoedsector, die, zo blijkt uit recente, spraakmakende voorbeelden als de commotie rondom het Van den Ende-theater op de Amsterdamse Zuidas, kwetsbaar is voor vervalting van onder- en bovenwereld. Van den Berg buigt zich in haar preadvies over de vraag in hoeverre de Wet Bibob momenteel toepasbaar is in de vastgoedsector en hoe een verdere uitbreiding van de wet in deze sector eruit zou kunnen zien.